

1913 MAI 11

COSINZEANA

revistă literară
ilustrată săptămânală

ABONAMENTUL:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:	Pe un an cor. 12.—	PENTRU STRĂINĂTATE:	Pe un an cor. 20.—
	Pe $\frac{1}{2}$ an cor. 6.—		Pe $\frac{1}{2}$ an cor. 10.—
	Pe $\frac{1}{4}$ an cor. 3.—		Pe $\frac{1}{4}$ an cor. 5.—
	Pe 1 lună cor. 1.20		Pe 1 lună cor. 2.—

Redacția și Administrația în Orăștie—Szászváros.

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

Dragoslav: Volintirii, nuvele, cor. 1:80
Fogazzaro: Misterul Poetului,
 roman ” 1:80
Culina: Carte de bucate ” 3:—
Catina: Proba cuceririi Si-
 listrei ” 2:—
Dr. Grünfeld: Viața sexuală ” 1:—
Dr. Sterian: Cum putem mări
 cantitatea de viață ” 1:50
Achimescu: Nuvele alese ” 1:—
Demetriad: Visul lui Ali ” 2:—
E. Farago: Copiilor ” 1:25
Demetrescu: Începuturile ome-
 nirii ” 0:50

A. Cazaban: Între femeie și
 pisică, nuvele ” 1:50
E. Lovinescu: Aripa morții,
 roman ” 1:80
N. Beldiceanu: Chilia dra-
 gostei, nuvele ” 1:50
V. Eftimiu: Cocosul negru ” 2:50
Wells: Primii oameni în lună ” 0:80
Locusteanu: Cincizeci figuri
 contemporane ” 2:50
Apostolescu: Istoria literaturii
 moderne ” 0:20
Ion Agârbicean: Schițe și po-
 vestiri ” 2:—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și revizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
 S. Bornemisa, a edat un
 splendid tablou național, tipă-
 rit în color, în mărime 47/59
 cmetri, reprezentând marea
 clipă istorică:

**Intrarea
 lui Mihai Viteazu
 în Alba-Iulia, la 1599.**

E o foarte frumoasă po-
 doabă pentru oricare casă ro-
 mânească și e cel mai bun
 cadou, ce se poate face la ori-
 ce prilejuri. Prețul unui esem-
 plar e cor. 2:50, franco. La o
 comandă de 10 exemplare, se
 trimite franco, pentru numai
 21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
 S. BORNEMISA
 ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

Colecțiile „Cosinzenii”

de pe anul I. și II. se
 pot comandă dela adm.-
 nistrația revistei pentru
 :: suma de cor. 15:— ::

Abonații noștri noi, cari doresc
 să aibă revista noastră dela în-
 ceput, le capătă amândouă colec-
 țiile pentru suma de 13 coroane.

**Horea,
 Cloșca,
 Crișan,**

cei trei capi ai revoluției țărănești
 din 1784, i-a tipărit într'un splen-
 did tablou colorat, după portre-
 tele originale dintr'un muzeu, „Li-
 brăria Națională” S. Bornemisa,
 și i-a pus în vânzare pentru suma
 de cor. 2:50 franco; și cor. 2:75
 franco recomandat.

Cei ce doresc să aibă o
 icoană națională

în casă, care să le vorbească de
 una dintre cele mai dureroase pa-
 gini ale neamului nostru, să co-
 mande acest tablou, care e unic în
 felul lui și e vrednic să stea pe
 pereții oricărei case românești.

La o comandă de 10 esem-
 plare se trimite franco recomandat
 pentru numai 21 coroane, în loc
 de cor. 27:50. A se comandă la

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
 S. BORNEMISA
 în ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

OSINZEANA

REVISTA LITERARĂ ILUSTRATĂ... REDACTOR SEBASTIAN BORNEMISA.

ANUL III.

ORĂȘTIE, 11 Maiu n. 1913.

Nr. 19.

APRIL

ADRIAN CORBUL

Acum, ca și altădată, ne vedem de nevoile noastre. Viața de toate zilele are cerințe pe cari nu le putem părăsi. Negustorii se ocupă de negoțul lor, slujbași de slujba lor, oamenii de stat de politică, muncitorii de munca lor. Nimic nu se arată schimbat în existență; ea pare a-și urma cursul ei familiar.

Ca în fiecare zi, răsfoim ziarele, ne interesăm de afacerile din Balcani și de celelalte chestiuni mărunte ale vieții. Orice am face însă, o simțim pretutindeni în jurul nostru. Ea ne distrează în întreprinderile noastre cele mai grave și ne dă impresia că în obșnuitul ritm cotidian s'a petrecut o schimbare. Ceva e alterat în noi și în afară de noi. Viziunile noastre de fiecare zi ne par denaturate..

Am lucrat azi de dimineață până la amiază, am dejunat ca întotdeauna, după masă am cefit, m'am plimbat, am stat de vorbă cu prietenii, mi-am sorbit cafeaua în cafeneaua în care intru în fiecare zi. Pretutindeni, ea m'a urmărit: în tensiunea scrisului, în toiuul conversației, acasă și pe stradă. Întreaga mea ființă este absorbită de ea. O exaltare surdă a nervilor, un dor nedefinit, un amestec de bucurie și de tristețe — iată ce simt. Simptomele acestea sunt ale futurora: căci ea vibrează în fiecare dintre noi — ea, primăvara!..

* * *

April a înverzit luncile și codrii, a albăstrit cerul, a reînviat insectele în văzduhul cald. El se insinuiază în florile din grădină și în sufletele oamenilor. Un spasm de fericire scutură firea. Și în clocotitul prelung al razelor de soare, în azur, ghicim acelaș dor de activitate, aceeaș putere creatoare ca și în mintea, în inima și în organele noastre.

Primăvara e simbolul creațiunii. Vedeți în jurul vostru, de ce culori calde se pronunțate se îmbracă natura, ascultați murmurul multiplu al existenței, acel murmur făcut din vibrațiunile tuturor atomelor lumii, respirați aerul încărcat de fluizi și spuneți-vă că nici odată firea nu a tresărit de atâta putere de viață. Totul e plin, magnific și sonor. În atmosferă roesc parfumuri nenumărate și tari, suflul codrului se amestecă cu respirația florilor de prin grădini, iarba e de un verde închis, frandafirul de un roșu sombru, cerul de un albastru profund, soarele pare o scurgere de aur ferbinte... Nici odată materia n'a ajuns la o dezvoltare

mai splendidă. Ea e acum a tot puternică. Primăvara este triumful ei.

Milioane de germeni fermentează în aer, în apă și pe pământ. În toate părțile activitatea se înțește. Formele se desprind mai nefede în lumina clară, tonalitățile sunt mai calde, mișcările noastre mai vioale. Un impuls de activitate febrilă îl stăpânește pe om. În tot ce întreprinde, el pune acum mai mult curaj și o mai mare vigoare. În esistență se încrucișează mii de forțe vii, agile, neobosite. Sângele nostru curge mai roș prin vine, sentimentele ne sunt mai pronunțate, ideile noastre mai limpezi și mai hotărâte. Munca omenească e mai fecundă ca oricând, amorul nostru izbucnește cu o superbă vehemență. În ochiul femeii se răsfrâng mănunchiuri de raze, iar buzele pe cari le sărutăm sunt purpure, fremurătoare și ferbinți.

...Culoare, lumină și parfum, iubire glorioasă și sbucnețe de energii — iată ce e primăvara. Din cer până la pământ, stăpânește aceeaș universală activitate, acelaș avânt fecund ca și în sufletele noastre. Argintul gârlelor murmurânde, nu ne predispune la visare ci la muncă. În jurul nostru totul funcționează.

Când suntem tineri, flacăra primăverii ne arde sângele, mănându-ne încoace și încolo într-o veșnică activitate. April îi întristează pe moșnegi. Între imensa activitate a firei și propria lor neputință, contrastul e mai crud ca oricând. Tristețea primăverii la bătrâni e un sentiment curios și bogat în reflecții. Poezii nu au știut să-l exploateze până acum îndestul. Din toate literaturile nu cunosc decât o singură poezie care să ne descrie aceeaș melancolică situațiune. Ea este de Lamartine, și începe cu admirabilele versuri:

Lorsque vient le soir de la vie
Le printemps attriste le cœur
De sa corbeille épanouie
Il s'exhale un parfum moqueur...

* * *

În pădurea dela Mendon am ascultat eri, culcat pe iarba mățăsoasă la umbra copacilor, ciripitul dulce al pasărilor. Ele cântau primăvara în triluri sonore. Și poezii au cântat-o în toate timpurile. Ei au exaltat reînvierea firei și iubirea pățimașă a oamenilor. Dar suntem obișnuiți să confundăm în mintea noastră poezia materiei creatoare cu însăși primăvara. Ne place să ne închipuim că primăvara e însăși poezia. Ne înșelăm.

Primăvara, fiind triumful materiei nu poate fi poezia, care e numai contemplarea vieții. În sufletele noastre existența activă și poezia, sunt două nuanțe

deosebite. Cea dintâi e pur materială, cea de a doua este eterică. Nu primăvara este poezia, ci toamna. Anotimpul rozelor este polul opus al epocii în care frunzele moarte roesc în văzduhul livid. Toamna e înfrângerea materiei. Paleta ei este diafană, searbădă și tristă. Cerul ei e palid, soarele ei anemiât nu trimite decât raze șterse și reci. Roșul sumbru, verdele glorios, albastrul închis al primăverii, toamna le prefăce în niște tonalități debile și străvezii. Ea e marea distrugătoare a materiei: Ea vestejește frunzele de pe ramuri, iarba din livezi, florile din grădină și îi ucide pe bolnavi pe patul lor de suferință. Ea ne amortește nervii, ne subțiază sângele, ne potoleşte carnea. În schimb însă, partea imaterială, spiritualitatea noastră se dezvoltă în dauna materiei noastre. Gândurile vagi, dorurile definite, visările fantastice ne ocupă zilele și nopțile. Iubirile noastre se prefac într-o reverie eterică și extravagantă. Senzația pe care o încercăm mai des e aceea a infinitului. În atmosfera misterioasă care pare a ne învălui, ne mișcăm toamna cu încetineală și cu fixitatea unor hipnotizați.

Dar ce vorbesc eu de toamnă, acum, când April mă nfrigurează cu razele lui dulci? Luncile și codri sunt verzi, cerul e albastru și văzduhul stropit cu raze. Un spasm de fericire scutură firea. Și în clocotitul prelung al soarelui în azur, ghicesc acelaș dor de activitate, aceeaș sete de viață ca și în mintea, în sufletul și în organele mele.

Cântecul sămănătoarelor.

*Din liniștea răslețelor colibe
Eșit-am cu cântări de veselie
Să aruncăm pe lanuri bobi de aur,
Izvoru 'ndestulărei ce-o să vie.*

*Și ne simțim mai bune, mai frumoase, —
Pământ înviorat de caldul soare,
În firele de grâu curat trimite
Puterea ta de viață dătătoare.*

*Tu, călător pe căile tăriei,
Coboară sfânta, calda ta lumină,
Subt ochii tăi belșugul să răsaiă
Și ruga cea de lauda tă plină.*

*Tu nor pribeag împărțitor de mană,
Din ochi-ți umezi lasă stropi să pice,
Ușori și calzi ca binecuvântarea,
Să spele fruntea galeșelor spice.*

*Altarul tău cu flori împodobî-vom
Și jertfă ți-om aduce vin și pâine
Dar gliei și sămânței aruncate
Al milei har trimite-le, stăpâne.*

*Noi toți suntem ai tăi, soliți de-apururi
De dorul și nădejdea de mai bine
Și toți dorim ca zarea să răsune
La secere, de cântece senine!...*

I. U. SORICU

RĂSPLATA MUNCEI...

G. VLĂDESCU-ALBEȘTI

Nu se luminează bine de ziua și din pridvorul casei boerești se auzi glasul boerului Maican.

„Haide Ghiță, mișcă-te Safto, nu stă Nicolae...”

Apoi se așază tacticos pe jețul de brad încolăcit pe margini cu catifea, și sorbi cu lăcomie cafeaua. În fața boerului stă totdeauna cocoana Zița, zângănind între degetele ei slabe și nodoroase, cheile casei.

„Nu plouă Zițo, nu plouă!.. Cântă prigoarea, strigă baibolții în baltă, și degeaba Zițo, nu plouă... Nu plouă și pace...”

— Ce-o vrea Dumnezeu“, răspunde cocoana Zița, netezându-și bluza de catifea neagră.

Boerul Maican începuse a se plimba supărat, în lungul prispei, adumbrită de coardele de viță, trăgând liniștit din lulea. Privea cu nesaț la geana neagră, ce se ridică ca o vedenie înspre baltă.

„Ghiță, Nicolae, Zițo dragă, uite, uite, uite...”

Cocoana veni speriată, slugele dau buzna spre pridvorul casei...

„Uite Zițo, uite Zițo.... a fulgerat la baltă... se ridică nouri...”

— O să plouă boerule, o să plouă...“ strigară în cor și Ghiță și Nicolae și Safta. Boerul Maican scoase bucuros din buzunarul vestei un franc și îl zvârlă în iarba din grădinița casei.

„Să fie al vostru”.

Îl căută și Ghiță și Safta, până găsiră francul din care trebuia să ia toți: și vizitiul și bucătăreasa și fata din casă și chelarul și apoi mai venea și logofătul dela pădure...

„Să trăești boerule, să trăiască coconița, trăiască și boerașul dela Craiova...”

— Destul, destul Ghiță... hai cărați-vă, uite o să plouă, îngrijiți de poloage, vedeți de oi, dați tainul pădurarului și hai cărați-vă.

— Să trăești boerule, trăiască conita...

— Trăiască și boerașul dela Craiova“, și slugele râdeau pe infundate, gândind la francul ce trebuia împărțit la șapte oameni!..

Geana ce se înălță dela baltă, se îngroșă și un vânt răcoros porni să bată prin ramurile ederei ce se ridică pe zidurile casei. Picuri mari de ploae cădeau tare în tabla de pe acoperiș și fiecare picătură eră pentru boerul Maican un franc în buzunar...

Nu a ținut mult ploaia. Norii s'au împrăștiat șuvițe, șuvițe, și soarele a început să strălucească înspre apus. Grădina boerului părea poleită cu o pulbere mărunță de aur, iar picăturile de ploaie ce se prelingeau și stau aninate de firele de iarbă, întreceau diamantele scumpe ce-și ascund strălucirea pela vitrine...

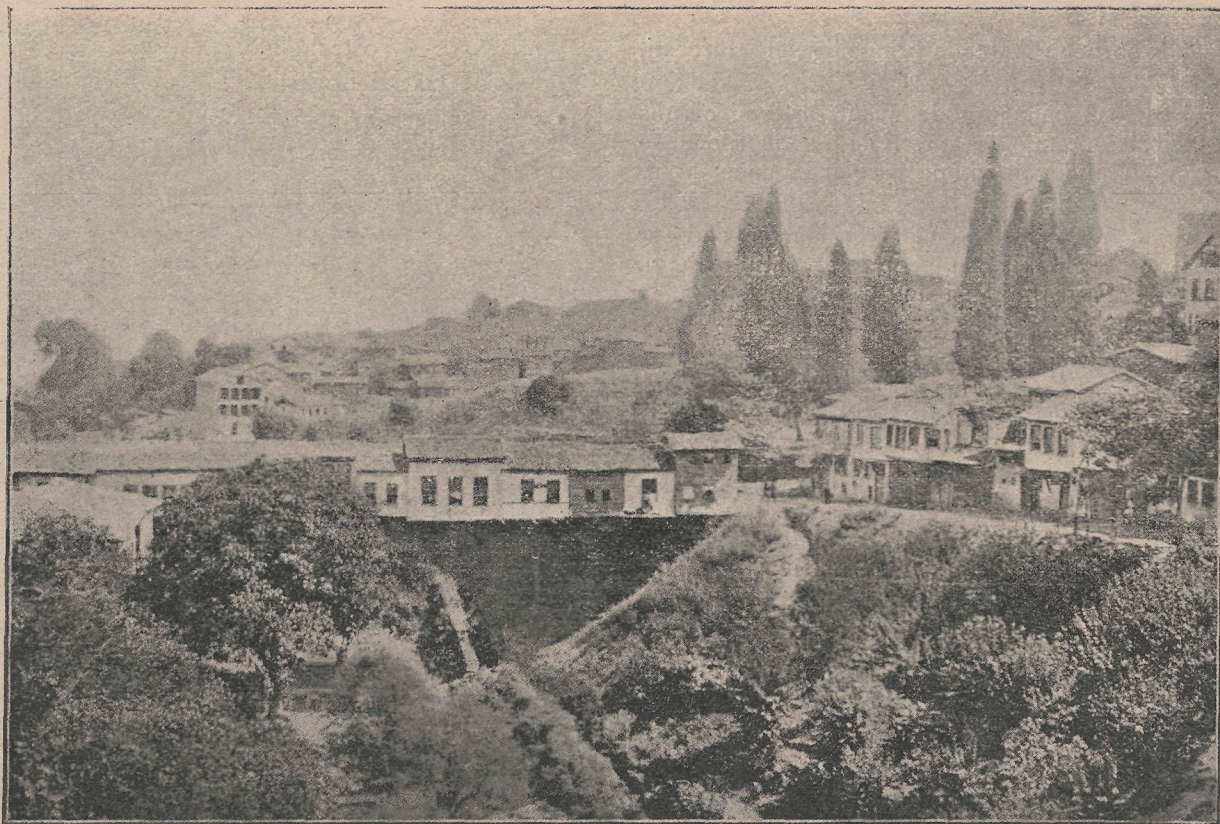
Boerul Maican privea cu nesaț la florile ce-i zâmbeau liniștite și simțurile lui adormite păreau acum înduioșate...

„Bucurie Zițo, bucurie... Vii să vezi acum grăul din fundul luncii... da rapita, să vezi rapita...”

— Boerule, anunță servitoarea, popa, învățătorul, primarul...

— Să poștească, să poștească... Zițo dragă, cafea, dulceață, tutun... scaune pentru domni...”

Preotul salută cel dintâi, oprindu-se în scările casei.

Vederea generală a *Silistriei*, pe care Bulgaria a fost nevoită s'o cedeze României. Silistria va fi luată în primire cu mari sărbări în ziua de 10 Mai st. v, când armata română va intra în oraș și va instala viața administrativă românească în el.

Boerul se scoală de pe jet, înfășurându-și pânțele în halat, și poștește pe mosafiri în ceardacul casei.

„Ce oameni sunteți, ce oameni... de-abia vă văd prin curtea mea...”

— Uite, și noi, cu treburi boerule.

— Ei fleacuri, stați jos, stați jos... Zițo dragă, cafea, dulceață, tutun...

— Dar... nu vă supărați boerule, răspunse popa netezându-și barba.

— Ce supărare frate, vorbește de supărare, dar v'am spus în tot locul, să veniți să cereți orice, vă dau orice... Zițo dragă, cafea, tutun, dulceață...

— Uite boerule, ne-am hotărât să facem biserică în sat. De... sat mare, oameni cum se cade, de ce să ne facem închinarea în dărâmătura de sub poalele dealului. Suntem și noi, creștini, și apoi ați văzut băneștenii, o mână de oameni, și ce minunăție de biserică au făcut...

— La școală, n'avem sobe, boerule, adause învățătorul.

— Și-apoi primăria e săracă, boerule, suntem datori vânduți decând cu podul de peste Siret...

— Fiți liniștiți, fiți liniști, uite a ploat, o să avem belșug... să vedeți grâul meu din luncă, să vedeți rapița, ce mai rapiță!...

— Asta ne bucură și pe noi boerule, și am vrea să începem biserica, acum mai din vreme. S'o ridicăm până la sf. Dumitru... Ne-ar trebui bani numai pentru zugrăvit... de celelalte om face ce-om putea.

— Asta-i frumos, îi tare frumos, și eu v'am spus să veniți la mine, oricând, mai ales pentru sfânta biserică.

„Eu vă dau bani pentru zugrăvit, dar uite cum:

„Fiecare om din sat să-mi facă: un pogon de seceră, unul de resfet, trei zile cu carul, un pogon de ogor în toamnă și o zi cu brațele la treirat.

— O să facem și asta boerule, numai să ne vedem sfântul locaș ridicat. Dumnezeu să vă dea sănătate...”

Cei trei oameni se ridicară smeriți de pe scaune, salutară cu plecaciune pe boerul Maican și începură a coborî treptele...

„Uite ce m'am gândit... Vă dau și nisip din prundul gârlei... asta vi-l dau gratis...”

— Să trăiți boerule, să trăiți...

— Și să veniți pentru Dumnezeu, veniți mai des pe la curte, orice nevoie ați aveți... Ghiță, vezi Ghiță, petrece pe domni...”

Oamenii plecară îngândurați spre vetrele lor, gândind la noua povară, ce se așterne în spinarea bieților săteni. După atâta trudă s'au ales cu câteva care de nisip... dulceață, cafea, tutun...

* * *

După sf. Dumitru într'o zi noroasă, cu ploae mărunță și vânt, boerul Maican stă tolănit pe canapeaua din sufragerie, tocmai ca un dulău sătul de bunătațile stăpânului. Avusese un an rodnic și brațe din belșug.

Vorbea cu cocoana Zița, de nunta boerașului dela Craiova, de servitoarea din casă, de pădurar, și au vorbit și de biserică...

„Frumoasă biserică, trebuiă să-i ajut pe bieții oamenii. S'au făcut datoria, au sărit cu toții la muncă... halal de oameni...”

Servitoarea anunță iar pe popă și învățător.

„Să poștească, să poștească... veniți așa de rar... luați loc... Zițo dragă, cafea, tutun, dulceață...”

Preotul luă loc mai aproape de boer. Învățătorul răsfoia un catastif cu însemnări. Datoriile satului.

„Uite boerule, am venit să ne socotim... oamenii spun că și-au făcut cu toții datoria...”

— Ia lasă bre, fleacurile... bine că v'ați făcut treaba... Zițo dragă, să vie cafeaua...”

Pe când sorbeau cafeaua din filigeele turcești, fata din casă, aduse pe o tavă *posta*.

Boerul Maican își agăță de nasul turtit și cărnos ochelarii, încinși în ramă de aur. Răsfoi scrisorile și se opri asupra unui plic galben, pe care îl desfăcî cu îngrijire și cu oarecare sfiială.

Nu-i venea a crede. Ridică iar plicul, și ceti rar adresa: Dlui Procopie Maican, proprietar, satul Pribegi. Apoi zâmbind către preot și învățător, începî a le ceti și lor tare.

...Stimate Domn!

— A nu, să vie și Zița... Zițo dragă, ascultă și tu. Stimat Domn!

„Pentru ajutorul moral și material, ce a-ți dat la construirea bisericii din satul „Pribegi” — ministerul Vă aduce viile sale mulțumiri; iar în urma raportului dlui Prefect al județului, sunteți decorați cu medalia „Răsplata muncii cl. I. pentru biserică”.

Preotul și învățătorul satului se sculară încremenți de pe scaune. Ochii lor priveau nedumeriți la boerul Maican, care recitea rândurile ministerului, cu bucuria aceea mare a omului care câștigă la loterie.

Câteva raze de soare furișate printre perdelele de atlas se jucau sfioase prin părul argintat al cocoanei.

Bucuria boerului eră mare. În colțul buzelor lui carnoase încremenise un zâmbet șiret; numai fețele celor doi mosafiri păreau posomorâte și aprinse de ciudă...

„Safta, să vie Safta, să vie și Nicolae și Ghiță și logofătul dela pădure...”

Toți stau pe un rând, smeriți în fața boerului, care gâfăind în jețul lui de brad, se scotoci prin buzunarile vestei și scoase un franc pe care îl zvârli jos pe covorul moale.

„Asta e a vostru... hai cărați-vă.

— Să trăești boerule...

— Trăiască și coconița...

— Trăiască și boerașul dela Craiova...”

Carmen.

Ție

Am cunoscut și răs, și plâns, și toate,
Am mers și eu pe drum, ca ori și care,
Și-am îndurat și eu, pe cât se poate.

Dar cele mai amare suferințe
Sunt cele, când încep, să se ridice
Și să grăiască moartele câințe.

VASILE STOICA

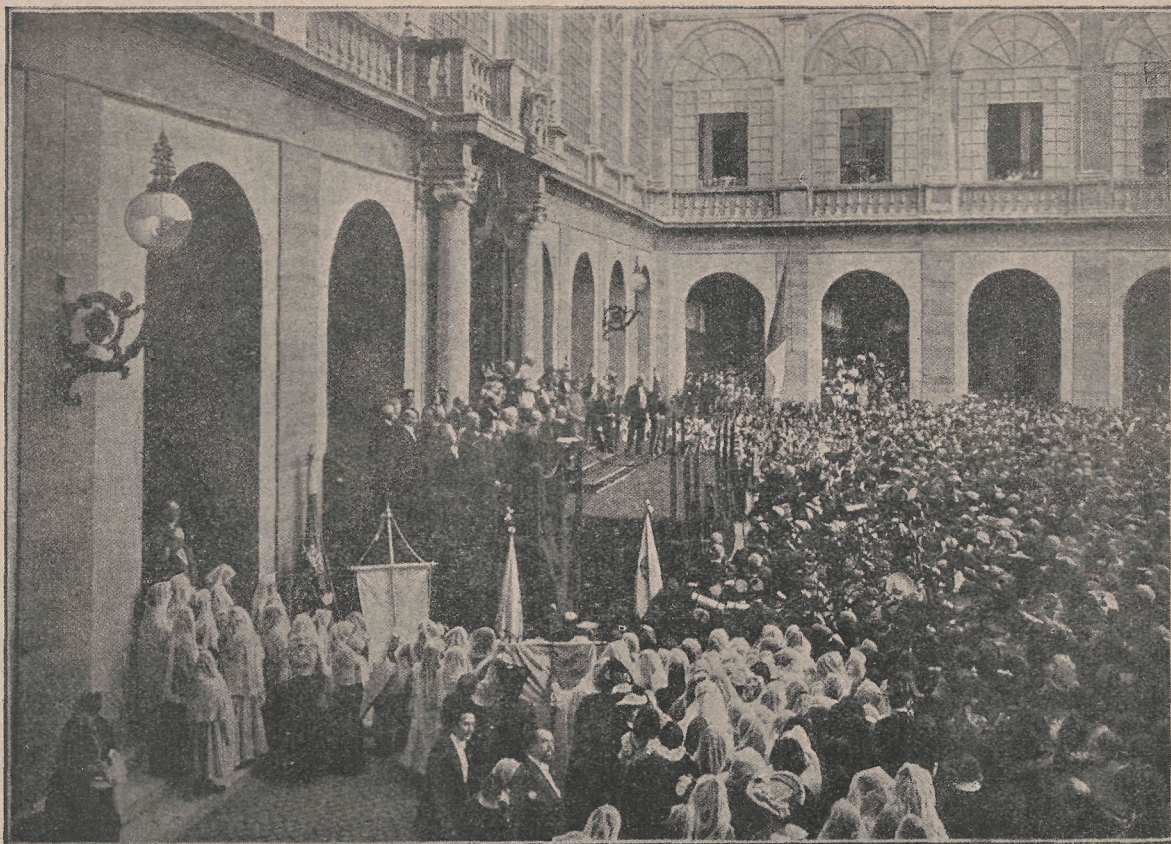
Cântare.

Cuprinde-mă sub luna albă, frumoasă tu, fără păreche
Cu ochii purtători de taine și mări cu 'ncântătoare-afunduri,
Vezi bolta 'n haina ei măiastră, în noaptea asta diafană,
Sunt numai stele lângă stele și numai armonii pe prunduri...

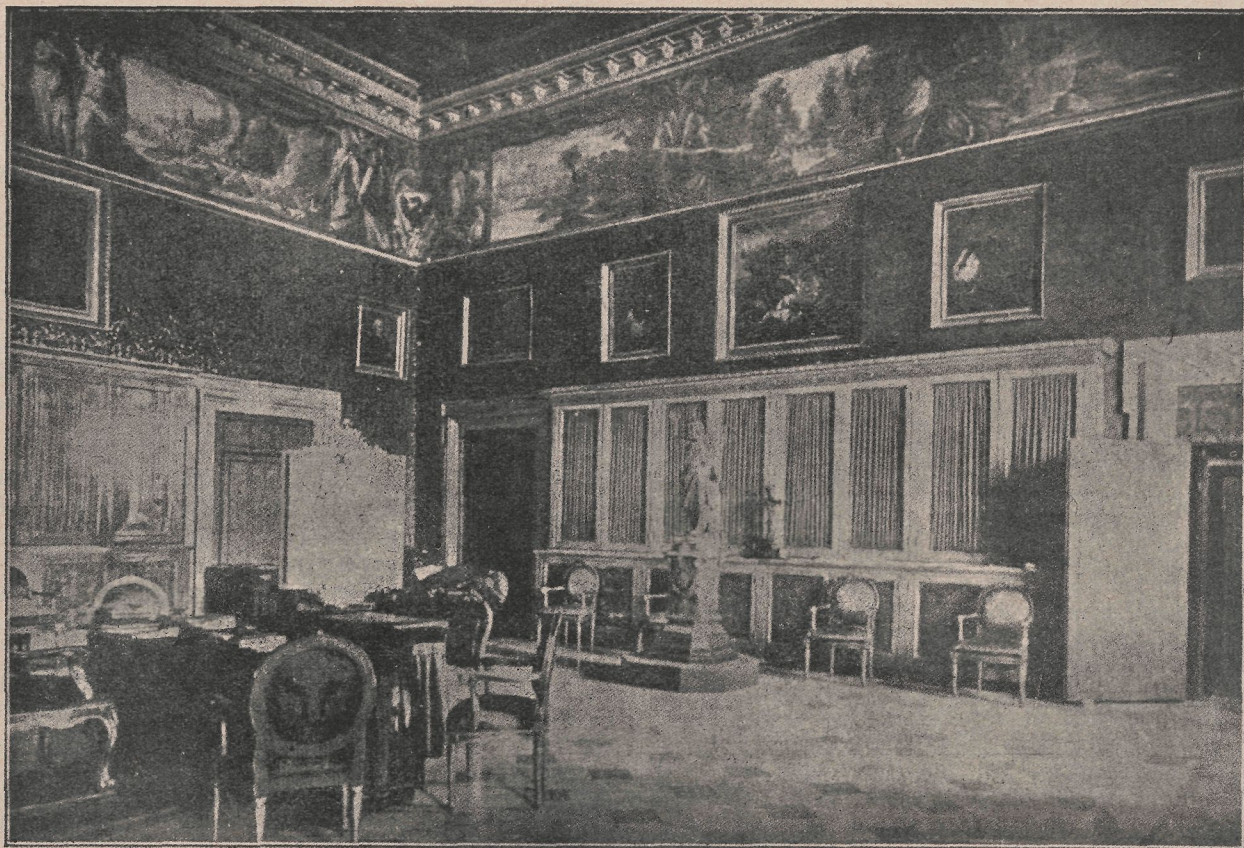
Apleacă-te ș'ascultă numai, cum trece vântul pîntre trestii,
Rămân avânturile-mi mute ș'acordurile-mi tac pe strună —
E clipa șoaptelor, e clipa în care sufletele cîntă
Simțînd cum o putere dulce cu fir de aur le 'mpreună...

...Cu degetul căzut pe buze apleacă-te domol și spune-mi
Ce melodii de-argint în aer, ce taine sfînte mă 'nfioară..
— Că, uite, cerul plin de țante de câte-ori nu-l admirarăm
Și totuș par'că 'n noaptea asta l-am fi privind întîia oară!

T. MURĂȘANU

Din viața papei Piu X: Preasfințitul primește în o curte a Vaticanului o mulțime de peregrini veniți din țeri streine.

Biroul papei Piu X.

NUMĂRUL REGIMENTULUI

FRANÇOIS COPPÉE

Vagabondul e spăimântător iar câmpia măreață.

E unul din acei hoinari, pe care-i întâlnești destul de des pe vremea secerișului și acesta are o înfățișare atât de urâtă, încât a trebuit să fie alungat din toate curțile în care intră ca să ceară de lucru. Bățul de frasin în care se sprijineă, seamănă mai mult cu un rețevă de ucigaș, decât cu un baston de călător, iar sub reverul vestei de pânză, acoperit de sudoare și praf, trebuie că are un număr murdar, imprimat cu cerneală groasă, un matricol al ocnei sau al închisorii.

Ce vârstă are? Nenorocitul nu știe. Înalt și slab, merge cu mlădierele unui tânăr, și cu toate acestea mustața aspră și galbenă, care-i traversează fața înegrită, a început să cărunțească. În tot cazul nu se sinchisește de mizeria lui. Și-a pus semet, pe ceafă, pălăria lui veche, deschisă de soare: pe fața lui, culoarea pielii, ochii lui aspri, scânteesc de îndrăzneală și merge cu picioarele goale ca să-și păstreze, fără îndoială, perechea de ghete groase, cu cue, așezată pe raniță. Cu pasul țeapăn și cu capul sus, având în toată înfățișarea lui nu știu ce îndrăzneală militară, omul sue o cărare foarte strâmtă între două lanuri mari de grâu, iar spițele înalte, îi vin aproape până la umăr.

Nu știe unde duce drumul acesta.

În jurul lui, câmpul se întinde până 'n zare, gol, nemișcat în marea căldură de lunie.

La dreapta, grâu, secară și ovăs; la stânga, ovăs, secară și grâu. Mai încolo, singur, un cerc mare de plop, cătră care zboară un corb; și mai departe, mult mai departe, dealurile împădurite într'un albastru deschis în ceața cenușie a orizontului.

Omul sue cărarea tăcut. Ici, recolta mișună de albăstrele; colo, de mac. Lângă el, un greer striga mai tare ca ceilalți, ca un disperat. Omul se oprește, greeul tace. Nici un nor pe cer, unde triumfă soarele alb de după amiază. Vagabondul își șterge atunci fruntea plină de nădușeală, cu mâneca, ridicând capul cu un gest brusc, aruncă o privire întunecată spre cerul curat.

În târgușorul rural unde a ajuns spre sară, a bătut la toate porțile, cu pălăria pe jumătate ridicată, a cerut cu o voce răgușită și umilită:

„Am ceva pentru o zi de făcut aici?”

Peste tot i se răspunde, după o privire de sus până jos, în care se vede bănuiala țaranului sau teama femeii:

„Nu... N'avem nevoie de nimeni”.

Îi mai rămase treizeci de bani. Și-a cumpărat o bucată de pâine și tot mâncând, și-a continuat drumul, în amurg.

Un râuleț cu apă curgea pe la marginea drumului. S'a așezat pe brânci și a băut.

Pe urmă, când noaptea veni — o noapte de lunie în care sclipeau stele considerabile — a sărit un gard, s'a instalat într'o câmpie, cu ranița în loc de pernă și cum eră rupt de oboseală, a dormit până la răsăritul soarelui.

Ceea ce-i lipsea mai mult de trei zile, de când eră în starea aceasta, eră tutunul.

Se deșteptă în iarba umedă, cu corpul amortit, se sculă cu greu, se cutremură sub zdrențele sale și murmură încet:

„Slavă Domnului!...”

Pe urmă se puse pe mers pe drumul cel mare, vechiul „pavat al regelui”, care trecea printr'o pădure.

Dimineața eră plăcută. O îmbalsamare proaspătă eșea din profunzimile verzi. Pe marginea drumului, iarba de imașuri eră împetrișată de floricelele pădurii, toate

atât de curate! Sus, în vârfurile marilor arbori, soarele ridicat, aruncă pe foi, primele săgeți scânteietoare. La douăzeci de pași, înaintea drumetului, doi iepuri veseli, cu coada ridicată, trecură drumul în câteva sărituri și dispărură în desiș. Paserile cântau cu patimă.

* * *

Vagabondul se gândea la trecutul lui oribil.

Copil al opiciului, crescut de o îngrijitoare slabă, la țară, nu-și amintea aproape de loc de prima lui copilărie, de tremurăturile lui de spaimă în fața bătrânei femei, cu mâna totdeauna ridicată pentru o înfruntare. Cu toate acestea crescuse chiar când băiețuș robust, adună, strângând uscături cu ea. Înfricoșă pe toată lumea, trecea drept o lovitură a soartei și chiar ea se credea mai puțin o viețuitoare; avea superstiții stranii; și când găsea în cotețul găinilor un ou mai puțin alb ca celelalte, îl strivea sub picior, incredințată că conține vre-un șarpe. Lăsa copilul să se ducă la școală, unde el învăța să cetească, să scrie și să socotească. Dar colegii lui, țărănușii cu obraji roși, plini de răutate, îl numeau corcitură, băiat de vrăjitoare. Urât de ei, el îi ură și aceasta îi aduse o sută de bătaii, în care el era, spre fericirea lui, aproape totdeauna mai tare.

La 14 ani — bătrâna lui crescătoare murise — el nu ar fi găsit să lucreze în vecinătate, fără cărașul care ducea corespondența și care avea nevoie de un băiețuș pentru grajd. Avea trei franci pe lună, hrană ca la un câine și se culcă în paie. Batjocorit de fete, trecând drept idiot pentru că era sălbătic, neducându-se niciodată la oraș, situat la trei leghe de acolo; de altfel, se făcuse un om înalt și voinic, când recrutarea îl prinse și fu trimis la al 75-lea de linie.

La început, la regiment, nu-l stăpâneau decât amintirile lui frumoase. Pentru prima dată, această *paria*, această suferință-durere, cunoscuse sentimentul egalității, al dreptății. Uniforma era prea grea vara, prea

ușoară iarna, dar toți soldații o purtau; „mâncărica“ ca de obicei, producea uneori greață, dar ceilalți o mâncau ca și el. În sală, într'un pat foarte aproape de al lui, se culcă un viconte care se angajase după o serie de ștrengării. Se tutuia, între camerazi. Aci — câteva surprize — un om valoră un *om*, și pentru a se ridica deasupra nivelului, pentru a eși din *rang*, o singură virtute ajungea: supunerea. El o practică, fără efortare. Mai inteligent, mai puțin fără știință decât cea mai mare parte din mocofani cu pantaloni roși, câștigă la sfârșitul primului an de serviciu galoanele de caporal; la sfârșitul celui de-al doilea sardeaua de sergent. Acuma, soldații de linie puneau cei dintâi mâna la chapiu când se întâlneau pe strada garnizoanei.

* * *

Un moment de entuziasm, de nebunie pentru a-l perde. Începea o nouă concediere și fu numit sergent-major. Într'o zi, cum avea în buzunar banii companiei, trei pahare de absint, băute pahar după pahar, ca desfidere și un capriciu bestial pentru o fată cu ochi răutăcioși, făcuse din el un hoț, un animal. De atunci, toată viața lui, deveni oribilă. Într'o luminare a minții, se revedea cu spinarea cocoșată de sarcină, înaintea epoleților și a crucii de onoare a conziliului de război. Apoi erau anii neterminați în batalionul din Africa, munca în soarele arzător de pe stradă, febra zămnicului. Eșise din acel cuptor și din aceea ticăloșenie, ars de o sete eternă a alcoolului și cangrenat până la inimă.

Nici un noroc, nici o ocazie fericită. După ce isprăvisese, nu întâlnise pe nimeni ca să-l scoată din noroi, întinzându-i prăjina. Lucrător, pe ici, om abia, pe colo, ținuse drumurile, vagabond, urmărit de trecutul său.

Când suferea prea mult de foame, fură, „sterpeleă“ ca în Algeria. Pumnul cel aspru al justiției îi cădea încă odată în spinare. Unde era, așadar, de doi ani? În închisoare. Și de trei zile, în acest ținut ne-

Un coridor al Vaticanului, pe care așteaptă ziariștii și alți curioși veștile despre boala papei Piu X.

cunoscut unde rățăceă, nu găsisse o zi de lucru, în toiul secerișului. Și cheltuisse ultimul ban, mănca ultima coaje de pâne. Ce va deveni? Ce se va face?

Omul, urmând mereu drumul, ajunsese la o răspântie. O cruce i se arată — o cruce a misiunii — cu un Crist, cioplit rudimentar în lemn, căruia ploile îi șterseseră zugrăveala.

Ridică din umeri și o luă la stânga. La două sute de metri, nu mai departe, văzu o casă frumoasă și albă, de țară, despărțită de drum de o paște și un șanț. O femeie tânără într'un capot albastru, umbrindu-se cu o umbrelă, apărură la scară și chemă pe un băiețuș care se jucă pe iarbă cu un câne mare de terra-nova.

„Bébé, bébé!“

Copilul alergă la mamă iar cânele furios, veni din trei sărituri până la șanț și lătră mult după sinistrul călător.

El arată pumnul spre casa aceea bogată, unde florile de dimineață păreau a exală fericire, și, cuprins de o nevoie sălbatecă de singurătate, apucă pe o cărare peste câmp.

Se găseă astfel în această câmpie mare, în mijlocul spicelor înalte, cu picioarele zdrobite de oboseală, cu horăiala foamei în măruntae, singur, pierdut, disperat.

Deodată, un cocoș dădu drumul cântării sale limpezi. O casă eră aproape. Omului îi eră foame. Merse într'acolo să cerșească, să fure, să omoare, dacă va fi nevoie. Întoarse ciomagul, grăbi pasul, și, la capătul potecii, care coti repede, se găsi în fața unei ferme. Trecu îndrăzneț prin curte, îngrozind paserile, se îndreptă spre casa foarte mărunță și acoperită cu paie, și puse mâna pe ivorul ușii cu geam, care rezistă.

„Heil!“ strigă el cât putu, și după câteva clipe repetă de trei ori: „Heil!“

Nici un răspuns. Oamenii casei erau duși, fără îndoială, la câmp.

Vagabondul înfășură mâna dreaptă în pălăria lui veche, de păslă putredă, sparse un ochiu de fereastă cu o lovitură de pumn, încercă broasca, care se deschidea înăuntru și nu eră încuiată cu cheia, trânti ușa și intra în casă.

Se găseă într'o sală scundă, de bună seamă, singura locuință a casei. Acolo, eră un pat, vatra, tronul, polița pentru vase, masa pe care eră o bucată de pâne, un cuțit de bucatărie și un pachet de tutun desfăcut, înșfârșit, dulapul grosolan de stejar, în care țărănul își ascunde comoara lui, pumnul lui de galbeni într'o pungă sau într'un ciorap vechiu.

Pentru prima dată în viața lui, omul acesta comiteă o spargere, riscând ocna. Dar, trebuia să meargă până la sfârșit.

Lău repede cuțitul de pe masă și se apropiă de dulap, să-l spargă. Însă, foarte aproape de mobilă, pe zid, o hârtie, într'o ramă de lemn negru, îi atrase atenția. Ca o mașină își aruncă ochii și cetii mai întâi aceste cuvinte tipărite:

„Al 75-lea regiment de infanterie“.

Se opri deodată.

Eră un certificat de liberare, eliberat cu numele Dubois Jules-Mathiers, caporal-cornist în compania a 2-a, batalionul 3. Așa dar eră să fure pe un om din vechiul lui regiment. Nu, în timpul lui, nu. Data hârtiei eră de curând. Dar nu imoartă!

Și iată că, cu inima mișcată, ezită acuma să facă lovitură.

„Ce prost e!“ zise el cu vocea pe jumătate.

Deodată, privirea se îndreptă spre masă, unde stă pânea și tutunul și partea lui e foarte iute luată, bietului om. Tae pânea în două, scoate pipa din buzunar și o umple, — poți împrumută asta dela un camarad, nu-i așa? — pe urmă, eșind din casă, își reia drumul, drumul pieziș, drumul mare, și, când trece din nou cu pipa aprinsă, prin fața lui Christos dela răspântie, îi spune fără să-l salute, cu o grimasă veselă în colțul gurii, unde rade o rămășiță din glumele soldatului din Africa:

„Tu, bătrâne, păcat că n'ai servit la al 75-lea. Fără aceasta, tu mi-ai fi găsit de lucru, astă sară, la popas...“

Trad. de Gh. Brănescu.

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LĂZĂR.

— 16 —

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

Holofern se înduioșă de plânsul femeii, de spaima ei, de căldura și iubirea ei. Se plecă, prinse mâna tremurătoare a Iuditei, vru s'o ridice, dar aceasta venindu-și în ori, voi să fugă rușinată.

Nu putu să fugă, căci omul cel negru o atrase spre el și îi spuse înduioșat:

— Nu m'a ajuns nici paloș, nici sabie, nimic... și totuș simțesc că... Dar du-te în cortul tău până isprăvesc, du-te, până anunț judecata asupra acestui rebel nenorocit...

Dar Iudita se rugă:

— Îngăduie-mi, stăpâne, să rămân aici... aproape de tine... să văd și eu...

— Rămâi dar și vezi, cum pedepsește Holofern pe omul, care s'a răsculat în contra lui...

Haban fu dus în cortul judecății și soldații se depărtară, la un semn alui Holofern. Eră acum numai trei. Îi făcu semn Iuditei, să ocupe loc în scaunul întraurit, și pășind în fața lui Haban, îl întrebă din nou:

— Pentru ce ai făcut-o?

— Ești judecătorul meu. Nu am nimic de spus...

— Aș vrea să știu, ce te-a îndemnat...

Ochii lui Haban schinteiau de mânie. El întrebă cu amărăciune:

— Împotriva ta m'am răzvrătit?

— Da.

— Și ce e pedeapsa răzvrătirii? Moartea?

— Moartea... — răspunse stăpânul oștirilor.

— Atunci omoară-mă și nu mai întrebă nimic!

— zise Haban și se întoarse, să nu-l mai vază, căci îl durea inima.

Holofern începuse să strige:

— Vorbește, căci îți spun pe Baal, că vei muri cu un milion de morți!

Haban tăcea. Iudita răspunse în locul lui:

— Stăpâne, oprește-ți mânia și supărarea...

Dar Holofern nu se mulcomi, ci se înfurie și mai mult:

— Măi netrebnice, știi tu cu cine vorbești?

— Cu călăul lumii.

Și în vremece Holofern stă uimit de vorba asta îndrăzneată, el continuă și mai agitat:

— Cu acela, care n'a făcut decât ruini — glasul lui începuse să tremure — tu ai nimicit țara mea și a altor regi, tu mi-ai zdrobit cu mână de fer inima mea și a atâtor milioane de oameni...

Și începuse să plângă ca un copil:

— Nevasta mea frumoasă... iubita mea, care mă aștepta în pustietate... scumpa mea iubită...

Glasul lui era suprimat de durere, se vede că se luptă în tot trupul, dar se stăpâni și își ridică fruntea cu îndârjire.

Ochii îi străluciau încă în lacrimi, dar glasul nu-i mai tremură. Privi rece la Holofern și singur paliditatea feții îi tradă durerea.

— Isprăvește cu mine, vampirule! — zise cu glas adânc de durere. — Ori crezi doar, tu cel mai netrebnic dintre oameni, că mă voi ruga, să mă ierți?

Holofern râdea rece, infuriat, iar Iudita plângea, căci îi era foarte milă de cel încătușat, și de frumoasa femeie necunoscută, ce deplânge în pustietatea ei, cu multă dragoste, pe cel ferecat în lanțuri...

O clipă fu tăcere de ghiață, Holofern iarăși începuse să râză cu râsul lui crud.

— De ce râzi? Pentru ce îți bați joc de nenorocirea mea? Ia seamă, că batjocura ta nu mă atinge, căci eu și în cătușe sunt principe, iar tu ești numai slugă, slugă plecat a lui Nabucodonozar!

Sufletul lui Holofern se tulbură; fața lui se întunecă de nori înfricoșați. Glasul lui detună, ca mânia deslănțuită, a mării, când sbieră:

— Eu?! Slugă...?!

Haban făcu un gest de aprobare și Holofern strigă:

— Hei, soldați, veniți!

Doi soldați intrară și se opriră în fața infuriatului stăpân al oștirilor:

— Poruncește!

El arată spre Haban:

— Despoiați-i pielea cu ascuțișul paloșelor și smulgeți-i din rădăcină limba, cu care a spus vorba de ocară.

Se apropie de Haban și îi strigă tremurând de mânie:

— Înțelege nomad prost și ticălos ce ești, că nu mai un singur domn este pe lume și acesta e Holofern. Singur domn! Căci eu l'am ridicat și pe Nabucodonozar... Armele mele au răsturnat lumi și tronuri. Acum nu mai e decât un singur tron, acela al Babilonului. Și nu trebuie să fac decât un gest, ca să-l ocup eu, ticălosule. Și mai cutezi să spui, că Holofern e slugă?! Se întoarse spre soldați:

— Luați pe acest vierme miserabil și striviți-i pielea, carnea, sufletul, totul! Smulgeți-i limba și apoi legați-l de coada unui cal și târați-l în jurul taberei, ca să nu mai rămână din el nici un os!

Soldații năvăliră asupra lui Haban. Iudita prinse mantia lui Holofern:

— Stăpâne, iartă pe acest nenorocit! Spaima i-a luat mințile, pentru aceea vorbește așa de îndrăzneț...

Haban răsă și îi strigă lui Holofern în față:

— Mișelule! Cânel!

— Loviți-l! — strigă acesta turbat. Soldații îi legară mâinile de picioare.

Dar Iudita, le făcu semn să se oprească, înghe-nunchie în fața lui Holofern și îl imploră:

— Stăpâne, te rog pe zeul iubirii noastre, să fii milostiv, căci acest nenorocit are mireasă, care îl iubeste... cum te iubesc și eu... iartă-l căci și tu și eu... și toată lumea încă ar face așa, ca să-și revadă ființa iubită... Îndură-te și dă-i drumul acasă, să fie fericit, cum sunt și eu văzându-te... Iartă-l...

Holofern clătină din cap. Soldații ridicară curelele.

— Iartă-l de dragul meu! — strigă Iudita și sărută tivitura hainei lui Holofern.

El se luptă cu mânia, privi în ochii Iuditei, tremură și zise întunecat:

— Deslegați-l!

Ridică pe Iudita, în vremece soldații deslegau curelele și catușele lui Haban.

Dar Haban, în loc să mulțamească, începuse să strige:

— Strivește-mă în bătai! Smulge-mi limba! Omoară-mă! N'am lipsă de mila ta!

— Nu eu ți-o dau! — răspunse Holofern și îi făcu semn să tacă. — Eu te iert numai...

— Nu-mi trebuie, călăule! Ia-mi viața... Nu-mi trebuie iertare... fi blăstămat!

Mânia lui Holofern era învinsă de căldura moleșitoare, ce o răspândea trupul femeii.

El zise:

— Eu totuși te iert, căci nu știi ce vorbești. Poți merge acasă, în pustietatea galbină, soldații încă pot merge cu tine...

Haban îl amenință cu pumnul:

— Omoară-mă! Nu-mi da drumul, căci setea mea de răzbunare nu se va liniști, până nu-ți voi vârsa sângele!

Stăpânul oștirilor răsă:

— În orice caz, va fi un spectacol minunat, când voi ajunge pe mâna ta, dar acum du-te... Soldați, luați-l!

Thartan intră în cort, Holofern îi zise:

— Du-l pe Haban în cortul lui și adună-i și soldații, conduceți-i din tabără cale de un cias, căci sunt liberi!

Thartan căscă ochii mirat.

Holofern răsă:

— Îi dau drumul cu poporul lui, dar nu vrea să meargă. Cum văd acești bravi arabi au îndrăgit așa de mult oastea asiriană, încât nu mai vor să o părăsească. Dacă nu vor să meargă, alungă-i din tabără cu bătai.

— Călăule! — urlă Haban; tremură în tot trupul și făcea spume la gură...

Holofern răspunse, suprimându-și mânia, cu un glas adânc, ce se aseamănă cu mugetul furtunei ce trece:

— Te iert... Du-te!

Soldații îl scoaseră din cort, dar glasul lui se auzia și de departe:

— Călăule... călăule...

— urmează —

Dări de seamă.

Ion Dragoslav: Volintirii.

Editura: Librăriei S. Bornemisa, Orăștie.
Prețul cor. 1'80.

Ion Dragoslav îmi face impresia unui moșneag dela țară, care-și adună jur-împrejur cârdul de nepoți, ca să le povestească întâmplări din vremile trecute. Graiul lui e totdeauna domol, chibzuit și curge ușor, așa cum curge firul din fuiorul unei bunici cărunte: fără întrerupere, fără efortare. Povestește toate celea pe larg, cu amănunte bogate și în cursul povestirii țese atâtea episoade, câte-i vine la socoteală, dar niciodată nu atât de multe, ca graiul lui să devină plictisitor. Îl ascuți bucuros, ca și cum ai asculta pe un țăran isteț, venit din lumea dela țară, care aduce cu el tot farmecul unei vieți patriarhale și pline de poezie.

Din mersul nivelat al povestirilor lui, te trezesc doar câteva fraze răzlețe, ca reflexii personale, ale scriitorului, cari deși tot simple, au totuși în ele o putere mare de-a revoca întreg trecutul, cu toată poezia lui ce s-a dus, și a te face să simți, că ceea ce ai ascultat e un glas dintr-o lume veche, pe cari ai perdut-o de zeci de ani, în copilărie...

Subiectele cele mai multe din „*Volintirii*” sunt astfel de scene, luate din viața de copil a scriitorului, și din viața celor, cari l-au crescut. Sub condeiul lui, ca și sub al marelui scriitor Creangă, învie toți prietenii nostri din copilărie, băeții aceia, cu cari cutreeraserăm pe vremuri livezile și toate meleagurile, prietenii nostri cei mai buni și cei mai sinceri, pe cari nu-i putem uita niciodată. Sufletele duioase, sufletele în cari trecutul trăește plin de putere și cărora copilăria întotdeauna li-e o amintire frumoasă, — vor găsi în povestirile lui Ion Dragoslav o alinare dulce, o insulă fermecată, în care poți petrece neturburat de nevoile prezentului câteva clipe, trăind numai și numai pentru trecut.

Și atunci când subiectul povestirii nu e luat din lumea dela țară,

Dragoslav rămâne tot un povestitor fermecător, tot un scriitor, ale cărui persoane își povestesc mai mult acțiunile, decât le săvârșesc. Și povestirea întotdeauna e mai dulce, mai interesantă și mai plină de poezie. Comparând povestirile lui Dragoslav cu schițele pline de dialoge fără farmec, fără poezie a multor scriitori de azi, aflăm hotărât o superioritate în povestirile lui, cari se brodează cu o ușurință rară și cu o spontaneitate fără păreche, așa că niciodată nu ne face impresia povestirilor scrise cu migăleală, cu corectură și cu trudă.

Pentru publicul cetitor din Ardeal povestirile lui Ion Dragoslav sunt poate cea mai nimerită lectură, din care poți învăța limbă frumoasă și poți câștiga plăcere curată și înălțătoare.

I. Brumă.

* * *

Mama lui Cerna

Îmi închipuesc, că nu e prea târziu, ca să mai vorbim de Cerna. Au trecut doar așa de puține săptămâni de când a murit, colo, în Germania, în aceeași împărăție unde a răposat și Caragiale. Nu, nu e prea târziu ca să mai vorbim de el. În clipele de față, prietenii lui se pregătesc să-i adune operele postume și să-i ridice chipul în piatră, pe mormânt, în țințirul jalnic. Ideie pioasă.

Dar îmi zic, că nici când nu va fi prea târziu pentru a-l pomeni pe Cerna. În fața mea stă volumul lui de poezii. Le citesc, le recitesc și unele din ele îmi dau fiorul artei adevărate, al artei înalte, considerând acest cuvânt în sensul lui precis. Găsesc printre versurile lui Cerna gânduri și sentimente cum nu suntem obișnuiți a întâlni la fiece pas. Câteva din poeziile lui trec în sbor ușor peste producțiile multor poeți ai nostri. Și numai făcând un salt până la operele lui Eminescu am putea găsi versuri comparabile lor.

Citesc mai ales splendida poemă intitulată *Plânsul lui Adam*, și gust o emoțiune artistică rară și prețioasă. Poezia aceasta e una din cele mai minunate opere ale literaturii noastre. Ea ne denunță un spirit adânc filozofic fără pedantism sau bălbăiri

puerile, și un suflet greu de poezie. În Alfred de Vigny, cel mai nobil poet al Franței, găsim, ajunse la apogeu, aceleași însușiri.

Persoanele al căror gust literar nu oscilează nici sub suflarea josnicei invidii și nici sub aceia a îngustimelor de castă, recunosc desigur... că, măsurând-o după începuturile ei, opera viitoare a lui Cerna ar fi fost una din cele mai magnifice ale limbii și cugetărei românești. Acest poet a fost singurul care să ne fi dat, alături de Eminescu, impresia de neclintire care caracterizează literaturile mature ale neamurilor din Apus. Versul lui Cerna e dezbărat de scânteerea puțin serioasă a poeziilor prea facili, precum și de implicațiunile apocaliptice ale acelor cari înlocuesc forța printr-o eftenă vehementă. El este simplu dar masiv, și — lucru de căpetenie — spune întotdeauna ceva. Cine nu cunoaște minunatele sonete, pe cari i le-au inspirat zilele sombre ale răscoalelor din 1907? Ele sunt, orice s'ar spune, bucățile cele mai reușite din întreaga literatură la care au dat naștere a ceste răscoale. Vor trece mulți ani, mulți zeci de ani și ele încă vor fi cetite cu plăcere, în vremece numeroasele volume de poezii cari se bucură azi de multă reclamă și de multă glorie în frumosul nostru București, vor zace de mult în neantul negru al uitării.

*

Am vorbit de versurile nefericitei Cerna, și altceva am voit să spun în acest articol. Am luat condeiul în mână sub obsesiunea unei viziuni de o adâncă melancolie. Trăește în țara românească o biată bătrână, pe care fiul ei a cântat-o în versuri duioase și căreia străinătatea i-a păstrat odorul pe veci. Mă gândesc la mama lui Panait Cerna, la această mamă care și-a pierdut unicul copil, pe acest copil care-i dădu-se atâtea bucurii în viață și atâtea speranțe în viitor. Voi toți, cari aveți o mamă a cărei dragoste neprețuită ați încercat-o de atâtea ori, închipuiți-o-vă pe sărmana bătrână șezând singură la lumina searbădă a lămpii, cu ochii înroșiți de un plâns necurmat. Gândiți-vă la spasmul de

desnădejde care o scutură decăteori și-aduce aminte de fiul ei și de iluziile pe cari le țesuse ca o aureolă în jurul capului lui iubit, și pe cari o moarte neașteptată le-a distrus ca un trăsnet.

Un spirit bogat cum a fost Cerna e capabil să câștige multe amiciții — și multe admirațiuni. Prietini lui ni-o dovedesc. Ei se pregătesc să-i ridice un bust de marmoră și să adune în volum operele lui nepublicate. Ei ar mai avea însă o altă datorie de împlinit, de dragul amintirii aceluia care nu mai este: cea de a o mângâia pe nefericita lui mamă rămasă în lume ca într'un pustiu, de a stărui ca mizeriile materiale să nu se adauge nespulselor ei dureri sufletești. Insistați pe lângă cei în drept, voi prieteni ai lui Cerna, ca mama lui să nu sufere prea mult de neajunsurile brutale ale vieții. Pentru această faptă, amicul vostru răposat, v-ar mulțumi de sus, din cer, cu mai mare căldură decât pentru cele ce faceți întru memoria sa. F. N.

Conferințele lui Shuho Chiba...

După războiul ruso-japonez privirile europenilor s'au îndreptat cu multă atenție asupra țării Micadoului, care frânsese mândria rusească în luptele dela Yalu și Port-Arthur. Au început să apară broșuri informative despre poporul acesta viteaz, care răsărise așa deodată, ca 'n povești, în fața noastră, cari credeam că eroismul, iubirea de patrie și avântul sunt noțiuni cunoscute numai în cadrele Europei. Când apoi am descoperit progresul uriaș al acestei mici țerișoare din extremul Orient, am stat pe loc, ne-am făcut cruce, dar ca să nu ne trădăm naivitatea, ne-am dumirit degrabă și nu ne-am mai arătat prea încântați de ce-am văzut. În liniște însă am început să trimitem roiuri de învățați și ziariști, ca să cunoască viața și obiceiurile acestui neam viteaz, coborător din zei, cum se numește el. Contactul acesta a adus cu sine o vie legătură între Europa și Japonia, care

a știut să folosească momentul prielnic în favorul său și a început să trimită trupe de artiști prin capitalele țărilor din Apus, cari aveau să ne facă cunoscută arta și obiceiurile japoneze aci la noi acasă.

Mai nou prin orașele mari din străinătate țin niște conferințe foarte interesante despre psihologia, obiceiurile, moravurile și arta teatrală japoneză ziaristul *Shuho Chiba* din Tochio.

Shuho Chiba susține, că Japonezii nu sunt fanatici, cum cred Europeanii, și în războiul cu Rusia soldatul japonez n-a făcut altceva, decât a luptat. În Japonia creșterea instructivă și peste tot întreagă viața socială culminează în aceea, ca să se crească soldați de model, cari din patriotism își jertfesc bucuros viața. Japonezul e fericit azi, fiindcă pământul îi produce urez îndeajuns; în războiu a învins fiindcă a avut urez destul și dacă Japonia se va prăpădi cândva, ori va porni spre peire, s'ar întâmpla numai din lipsă de urez. Japonezul în fiecare zi mănâncă de trei ori urez. Și urez mănâncă împăratul și țaranul, aristocratul și cerșitorul. A doua mănăcare națională japoneză e *peștele*; carnea se cunoaște în Japonia numai de vreo 50 de ani încoace.

Femea are aceleași drepturi ca și bărbatul. Moravurile sunt severe, seamănă cu ale puritanilor englezi. Fericirea casnică zace în copii. O căsătorie care nu aduce copii, se poate desface. Alcoolul nu-i permis să se bea, numai în zile de sărbătoare. Caracteristica sufletului japonez e, că omul japonez în orice nenorocire, se gândește la partea mai puțin dureroasă a lucrurilor și de aceea totdeauna arată o față zimbătoare. În școlile populare băieții se cresc și religia nu o învață. Florile predilecte ale japonezului sunt: irisul, crisantemele și mai ales floarea de cireș, care e și simbolul lor de viață.

Cât privește viața artistică, au două soiuri de teatre: mari, sau teatre imperiale și mici. Piese se joacă după dramaturgia grecească,

întrucât acțiunea dramatică e însoțită de muzică. Confucius spusese, că cine dorește să cunoască lumea și țara, să asculte muzică. Numai prin muzică poți cunoaște și viața japoneză.

Cel mai mare dramaturg japonez e *Chicamatsu Monzaemon*, care a scris 340 drame și 20 comedii. A fost tradusă în limba japoneză, și „*Dama cu camelii*“, dar moravurile severe au oprit predarea ei. Tot asemenea a pățit-o scriitorul *Sudermann*. Dintre piesele streine s'au predat în teatrele japoneze până acum *Monna Vanna* și *Pasărea albastră* de *Maeterlinck* și *Faust* de *Goethe*...

Acesta e conținutul conferințelor ziaristului japonez *Shuho Chiba*.

O O O

Cărți primite la Redacție:

Locusteanu: Cincizeci figuri contemporane. Prețul cor. 2'50.

Octav Minar: Artistul Reginei (Grigore Manolescu) cu număroase ilustrații. Prețul 20 bani.

E. Farago: Din taina vechilor răspântii, poezii. Prețul cor. 2'—

I. Popescu-Băjenaru: Prin codri Ceahlăului. Prețul cor. 3'—.

CUPRINSUL:

Adrian Corbul: April, articol.

I. U. Soricu: Cântecul sămănătoarelor, poezie.

G. Vlădescu-Albești: Răsplata muncii, schiță.

Vasile Stoica: Carmen, poezie.

T. Murășanu: Cântare, poezie.

Fr. Coppée — *Gh. Brănescu*: Numărul regimentului, nuv., trad.

Lázár-Ciura: Floarea Betuliei, roman.

FLORI DE-O ZI:

I. Brumă: Dări de seamă.

F. N.: Mama lui Cerna.

** Conferințele lui *Shuho Chiba*...

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE

ILUSTRAȚII

